

Крім того, слід зазначити, що вся історія злиттів і поглинань свідчить про їх хвилеподібний характер. Сучасна динаміка злиттів і поглинань обумовлена змінами зовнішнього середовища, в основі яких лежить, перш за все, загострення конкуренції в умовах глобалізації світової економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. World Investment Report 2017. [Електронний ресурс]. / UNCTAD. — Режим доступу: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2017_en.pdf
2. База даних - Угоди злиття і поглинання в Україні (M & A України): 2016-2017-2018. [Електронний ресурс]. / Інвестиційний портал Inventure — Режим доступу: <https://inventure.com.ua/tools/database/m%26a>
3. Number and Value of M&A Worldwide. [Електронний ресурс]. / ІММА — Режим доступу: <https://imaa-institute.org/mergers-and-acquisitions-statistics/>

*Капляр О. В., д.е.н., проф. Горняк О. В.
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ КЛАСТЕРІВ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

Необхідність забезпечення високої конкурентоспроможності на основі інноваційного розвитку спонукає суб'єктів господарювання до поглиблення економічних взаємозв'язків. У зв'язку з цим особливу увагу заслуговують процеси кластеризації, які відбуваються в сучасному економічному просторі і забезпечують підвищення конкурентоспроможності економічних суб'єктів на мікро-, мезо- і макрорівнях. Кластери, які є втіленням складної системи взаємозв'язків між економічними суб'єктами, дозволяють підсилити корисний ефект від підприємницької діяльності і виступають дієвим інструментом організації економіки, контролю економічної діяльності, підвищення конкурентоспроможності регіонів, країн, макроінтеграційних угруповань.

Основоположником сучасної теорії кластерів вважається Майкл Портер. За його визначенням, кластер – це група географічно взаємопов'язаних компаній і пов'язаних з ними організацій, що діють в певній сфері, характеризуються спільною діяльністю та взаємодоповнюють одна одну [1].

Саме взаємообумовленість і взаємозв'язок в процесі кластеризації, підсилення конкурентоспроможності та прискорення інноваційної діяльності – новий економічний феномен, який дозволяє протистояти натиску глобальної конкуренції та відповідати вимогам національного і регіонального розвитку. Кластерна організація дозволяє досягти максимальної ефективності функціонування всіх його суб'єктів, оскільки вони об'єднані однією загальною метою, мають спільні зв'язки, доступ до ринку матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, інформаційних каналів, а також ринку збуту продукції чи послуг.

У країнах-членах ЄС кластеризація є однією з умов підвищення конкурентоспроможності економіки регіонів та держави. Зокрема, економіка Фінляндії повністю кластеризована, в ній функціонує 9 кластерів, а економіка Нідерландів представлена 20 «мегакластерами», на основі функціонування яких визначені пріоритети інноваційної політики держави. У Данії функціонує 29 кластерів, до складу яких входять 40% усіх підприємств країни, які забезпечують 60% експорту. В Австрії діють трансграничні кластери з Німеччиною, Італією, Швейцарією, Угорщиною, аналогічні кластери формуються з Францією та Великобританією. В рамках кластеризації розробляється політика стимулювання розвитку зв'язків між дослідними інститутами та промисловим сектором, знижені регуляторні бар'єри в інноваційних програмах, формуються центри конкурентоспроможності. Світова практика свідчить, що в останні два десятиліття процес формування кластерів відбувався досить активно. В цілому, за оцінкою експертів, до теперішнього часу кластеризацією охоплено близько 50% економік провідних країн світу [2].

США в окладі кластерів працює більше половини підприємств, а частка ВВП, виробленого в них, перевищила 60%. У ЄС у кластерах зайнято 38% його робочої сили. У країнах північної Європи кількість підприємств, що входять до кластерів, досягає 90%. Повністю охоплені кластеризацією датська, фінська, норвезька і шведська промисловість. Так, Фінляндія, чия економічна політика базується на кластеризації, протягом 2000-х років займає провідні місця у світових рейтингах конкурентоспроможності. На промислові кластери Італії припадає 43% чисельності зайнятих у галузі і більше 30% обсягу національного експорту. Успішно функціонують кластерні структури в Німеччині (хімія і машинобудування), у Франції (виробництво продуктів харчування, косметики). При аналізі формуванні і розвитку кластерів у різних країнах світу особливого значення набуває галузевий аспект, який надає можливість розкрити сутність кластерних утворень цих країн [3].

Таким чином, зарубіжний досвід формування та розвитку кластерів показує, що даний підхід до управління економікою дозволяє забезпечити країні додаткові конкурентні переваги у виробництві товарів та послуг.

Використовуючи зарубіжний досвід, а також потужний потенціал України, обумовлений виробничими ресурсами, фізико-географічними особливостями, є реально можливим розвиток існуючих і, що найважливіше, створення нових напрямків кластеризації економіки країни. Це дасть змогу відновити втрачений інноваційний потенціал та закласти основу економічного зростання на принципово новій інтелектуальній та матеріально-технічній основі [4]. Головним завданням держави для успішного функціонування кластерних структур є розробка відповідної нормативно-правової бази. Розробка програм кластеризації економіки може дозволити більш успішно просувати українську продукцію на міжнародні ринки, розширити структуру вітчизняного експорту, а також забезпечити інтеграцію України та її регіонів до загальноєвропейського простору. В цілому формування і розвиток кластерів приводить до таких інтегральних переваг: підвищення конкурентоспроможності економіки, активізації інноваційних процесів і реальних механізмів узгодження інтересів влади, бізнесу, науки та освіти при розробці стратегії розвитку як на рівні окремого суб'єкта господарювання, учасника кластера, так і на рівні регіону та країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Портер М. Э. Конкуренция: пер. с англ. – М. : Изд. дом «Вильямс», 2000. – 495 с.
2. Обсерваторія кластеру: інформаційний ресурс з аналізу кластерів та кластерної політики країн Європи [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.clusterobservatory.eu>
3. Соколенко С.И. Производственные системы глобализации: Сети. Альянсы. Партнерства. Кластеры: Украинский контекст / Соколенко С.И. – К. : Логос, 2002. – 646 с.
4. Ішук С. О. Кластерна модель регіональної економіки: міжнародний досвід у контексті перспектив для України / С. О. Ішук // Міжнародне науково-технічне співробітництво : Матеріали V (XVIII) Всеукр. наук.-практ. конф. – К. : НТУУ «КПІ», 2009. – С. 127.

*Рунова М. С., к.е.н. Бабанська О. В.
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова*

ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

В ХХІ столітті розвиток світової економіки відбувається в умовах нестабільності та невизначеності. Інтенсивна динаміка глобального бізнес-середовища спонукає країни до пошуку нових джерел конкурентних переваг і можливостей зниження негативних наслідків глобалізації. Саме транскордонне співробітництво сприяє вирівнюванню економічного розвитку регіонів, зменшує ризики підприємницької діяльності та дозволяє вирішити низку проблем політичного, економічного та соціального характеру.